

Wpłynęło do IGiGP dnia

.....

2019-03-08

Ser

Załącznik nr 1

do § 2 zarządzenia nr 45

Rektora UJ z 12 czerwca 2006 r.

Imię i nazwisko autora pracy	Anna Bojarczuk
Rok urodzenia autora pracy	1985
Imię i nazwisko promotora pracy	Dr hab. Mirosław Żelazny
Wydział	Geografii i Geologii
Instytut/Katedra	Geografii i Gospodarki Przestrzennej / Zakład Hydrologii
Dziedzina wg klasyfikacji KBN	Geografia i Oceanologia
Nadawany tytuł	Doktor

Tytuł pracy w języku polskim	Czynniki kształtujące chemizm wód w obszarach górskich na przykładzie Centralnych Karpat Zachodnich
Słowa kluczowe (max 5)	cechy fizyko-chemiczne wody, przestrzenne zróżnicowanie, sezonowa zmienność, antropopresja, góry
Streszczenie pracy (max 1400 znaków)	<p>Wody występujące w obszarach górskich, mają ważne znaczenie z punktu widzenia zasobów wodnych i ich jakości. Oprócz tego są ważnym ogniwem w systemie środowiska przyrodniczego. A ich chemizm kształtowany jest przez wiele powiązanych ze sobą czynników, zarówno naturalnych jak i antropogenicznych. Ogromne zróżnicowanie cech fizyko-chemicznych wód w górach wynika z różnorodnych warunków środowiska naturalnego. Ale jednocześnie zagrożone są przez np.: zanieczyszczenia powietrza, kwaśne deszcze, zmiany klimatu, intensywną turystykę, nieuregulowaną gospodarkę wodno-ściekową.</p> <p>Celem pracy jest identyfikacja czynników kształtujących cechy fizyczne i chemiczne wód w obszarze górskim Centralnych Karpat Zachodnich.</p> <p>Uzyskane wyniki potwierdziły występowanie przestrzennego zróżnicowania i sezonowej zmienności cech fizyko-chemicznych wód. Najważniejszymi czynnikami kształtującymi chemizm wód są czynniki naturalne, w szczególności budowa geologiczno-litologiczna oraz warunki klimatyczno-hydrologiczne. Duże znaczenie mają również cechy morfometryczne oraz aktywność biologiczna zlewni. Antropopresja jest słaba w Tatrach, natomiast wzrasta na Podhalu, co uwidacznia się w rosnących stężeniach związków biogennych.</p>

Tytuł pracy w języku angielskim	Factors affecting the water chemistry in mountain areas on the example of the Central Western Carpathians
Słowa kluczowe (max 5)	Physico-chemical parameters of water, spatial diversity, seasonal variability, anthropopression, mountains
Streszczenie pracy (max 1 400 znaków)	<p>Waters found in mountainous areas are of considerable importance from the viewpoint of water resources and their quality. Moreover, they are an important link in the system of the natural environment and their chemical composition is shaped by numerous interrelated, both natural and anthropogenic, factors. The enormous diversity of physico-chemical characteristics of water in the mountains results from the diverse conditions of the natural environment. At the same time, the quality of mountain waters is threatened by, among others, air pollution, acid rains, climate change, intensive tourism, unregulated water and sewage management.</p> <p>The aim of the study is to identify the factors determining the physical and chemical properties of water in the mountain area of the Central Western Carpathians.</p> <p>The obtained results confirmed the spatial variation and seasonal variability of physicochemical characteristics of water. The most important factors affecting the chemistry of mountain waters are natural, in particular the geological-lithological structure and climatic-hydrological conditions. The morphometric features and biological activity of the catchment are also of great importance. Anthropogenic pressure is weak in the Tatra mountains, but it increases in Podhale, which is reflected in increased concentrations of nutrients.</p>

Streszczenie

Wody występujące w obszarach górskich, mają ważne znaczenie z punktu widzenia zasobów wodnych i ich jakości. Oprócz tego są ważnym ogniwem w systemie środowiska przyrodniczego. A ich chemizm kształtowany jest przez wiele powiązanych ze sobą czynników, zarówno naturalnych jak i antropogenicznych. Ogromne zróżnicowanie cech fizyko-chemicznych w górach wynika z różnorodnych warunków środowiska naturalnego. Ale jednocześnie zagrożone są przez między innymi: zanieczyszczenia powietrza, kwaśne deszcze, zmiany klimatu, intensywną turystykę, nieuregulowaną gospodarkę wodno-ściekową.

Celem pracy jest identyfikacja czynników kształtujących cechy fizyczne i chemiczne wód w obszarze górskim Wewnętrznych Tatr Zachodnich.

Rodzaj i odporność skał oraz czas krążenia wody w podłożu odpowiadają za wielokrotne różnice wartości przewodności, mineralizacji oraz stężenia jonów głównych w wodach. Wysokość nad poziom morza, wielkość oraz pokrycie i użytkowanie zlewni ma istotny wpływ na chemizm wód. Stwierdzono występowanie odwrotnej zależności między wydajnością/natężeniem przepływu a większością cech fizykochemicznych wód. Wpływ chemizmu opadów atmosferycznych przejawia się między innymi poprzez wzrost stężenia związków azotu w wodach obserwowane podczas topnienia śniegu. Wzmoczona asymilacja związków biogennych przez rośliny, w okresie wiosny i lata, powoduje obniżenie stężenia związków biogennych w wodach. Największy negatywny wpływ działalności człowieka na chemizm wód widoczny jest poprzez punktowe zrzuty ścieków.

Uzyskane wyniki potwierdziły występowanie przestrzennego zróżnicowania i sezonowej zmienności cech fizyko-chemicznych wód. Najważniejszymi czynnikami kształtującymi chemizm wód są czynniki naturalne, w szczególności budowa geologiczno-litologiczna oraz warunki klimatyczno-hydrologiczne. Duże znaczenie mają również cechy morfometryczne oraz aktywność biologiczna zlewni. Antropopresja jest słaba w Tatrach, natomiast wzrasta na Podhalu, co uwidacznia się w rosnących stężeniach związków biogennych.